2022 IV 01 - 1030

२०२२ . ०४ . ०१ - १०३०

N 753

Seat No.
बैठक क्र.

Time : 2 Hours SOCIAL SCIENCES (73) HISTORY & POLITICAL SCIENCE—PAPER-I (M)

वेळ - २ तास सामाजिक शास्त्रे (७३) इतिहास व राज्यशास्त्र—पेपर-१ (म)

(REVISED COURSE)

Pages - 11 Total Marks : 40

पृष्ठे - ११ एकूण गुण - ४०

सूचना :— (1) *सर्व* कृती/प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे/कृतींचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(3) प्रश्न क्रमांक 1 ते 5 प्रश्न/कृती इतिहास व प्रश्न क्रमांक 6 ते 9 प्रश्न/कृती राज्यशास्त्र या विषयांवरील आहेत.

(4) प्रश्न क्रमांक 1(अ) आणि 6 मध्ये संपूर्ण विधान लिहिणे आवश्यक आहे.

(5) प्रश्न क्रमांक 2(अ) आणि 8(ब) मधील संकल्पनाचित्रे/कृती त्याच नमुना आराखड्यात पेनाने उत्तरपत्रिकेत तयार करणे अपेक्षित आहे.

(6) प्रश्न 1ला (अ), (ब) व प्रश्न 6वा या प्रश्नांची उत्तरे उत्तरपत्रिकेत एकापेक्षा जास्त वेळा लिहिलेले असेल तर प्रथम लिहिलेले उत्तर हे गुणांसाठी गृहीत धरले जाईल.

P.T.O.

https://www.maharashtrastudy.com

1\. (अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा :

(1) भारतातील पहिले इंग्रजी वर्तमानपत्र .... यांनी सुरू केले.

(अ) जेम्स ऑगस्टस हिकी

(ब) सर जॉन मार्शल

(क) ॲलन ह्यूम

(ड) मायकेल फुको

(2) भारतीय पुरातत्त्व सर्वेक्षण खात्याचे पहिले सरसंचालक .... होते.

(अ) अलेक्झांडर कनिंगहॅम

(ब) विल्यम जोन्स

(क) जॉन मार्शल

(ड) फ्रेडरिक मॅक्सम्युलर

https://www.maharashtrastudy.com

(3) कोलकाता येथील .... हे भारतातील पहिले संग्रहालय होय.

(अ) गव्हर्न्मेंट म्युझियम

(ब) राष्ट्रीय वस्तुसंग्रहालय

(क) छत्रपती शिवाजी महाराज वस्तुसंग्रहालय

(ड) भारतीय संग्रहालय

(ब) पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील चुकीची जोडी ओळखून पुन्हा लिहा : 3

(1) (i) बेंजामिन ट्युडेला — स्पेन

(ii) मार्को पोलो — इटली

(iii) इब्न बतूता — भारत

(iv) युआन श्वांग — चीन

(2) (i) मल्लखांब — शारीरिक कसरतीचा खेळ

(ii) कबड्डी — मैदानी खेळ

(iii) आईस हॉकी — साहसी खेळ

(iv) आट्यापाट्या — बैठे खेळ

P.T.O.

https://www.maharashtrastudy.com

(3) (i) जेम्स ऑगस्टस् हिकी — बेंगॉल गॅझेट

(ii) बाळशास्त्री जांभेकर — दर्पण

(iii) भाऊ महाजन — ज्ञानोदय

(iv) लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक — केसरी

2. (अ) दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा (कोणतेही दोन) :

(1) इतिहास विषयाशी संबंधित कोशांच्या संदर्भातील पुढील कालरेषा पूर्ण क

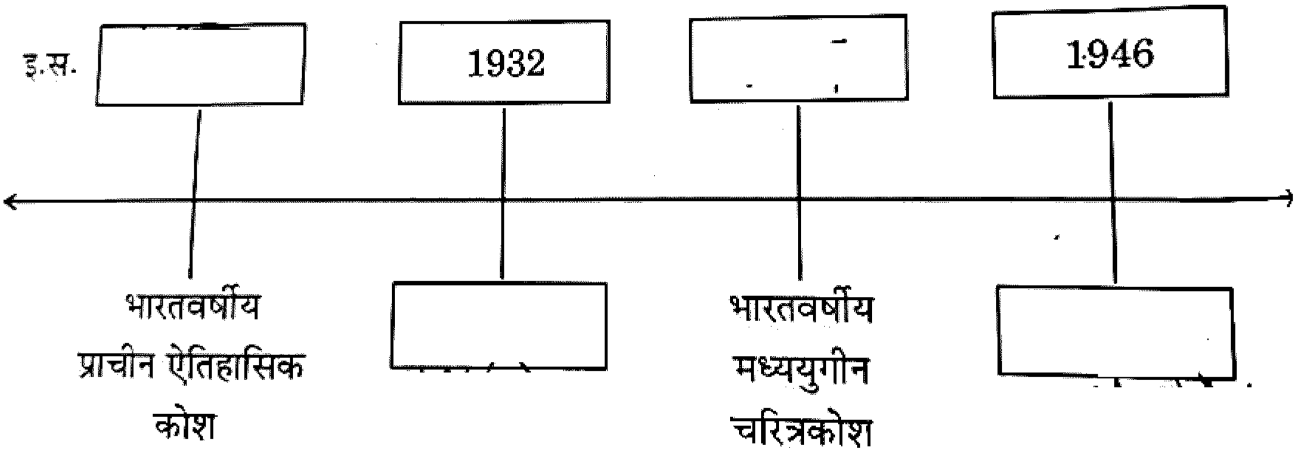

https://www.maharashtrastudy.com

(2) पुढील संकल्पनाचित्र पूर्ण करा :

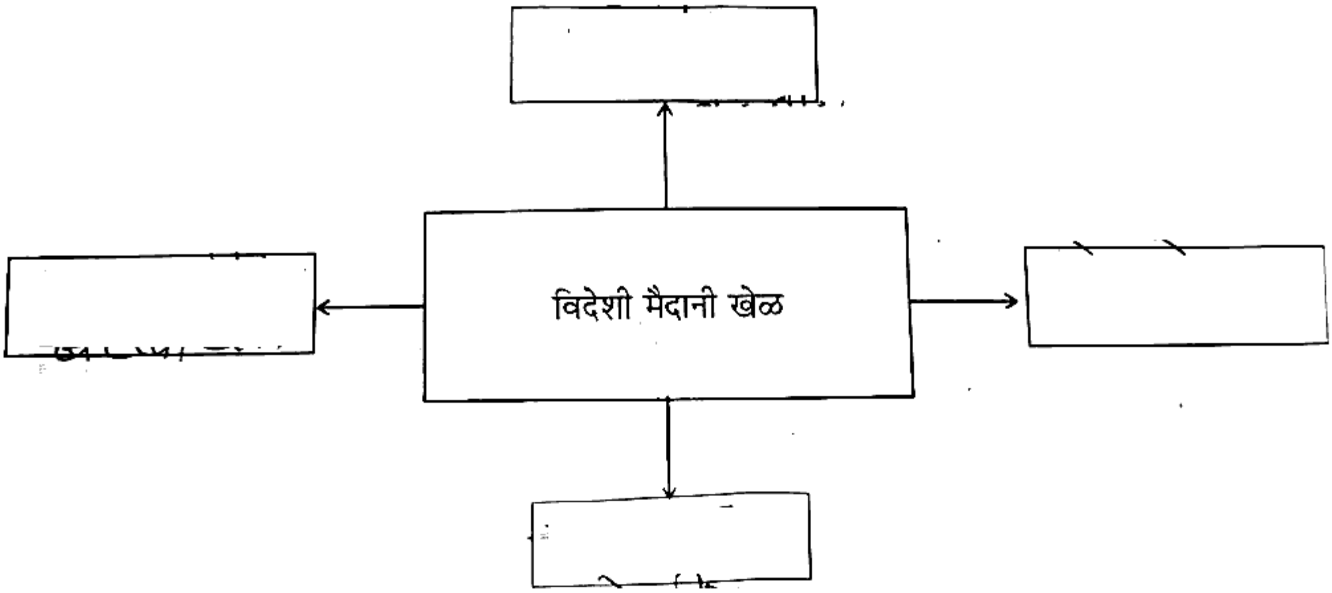

(3) पुढील संकल्पनाचित्र पूर्ण करा :

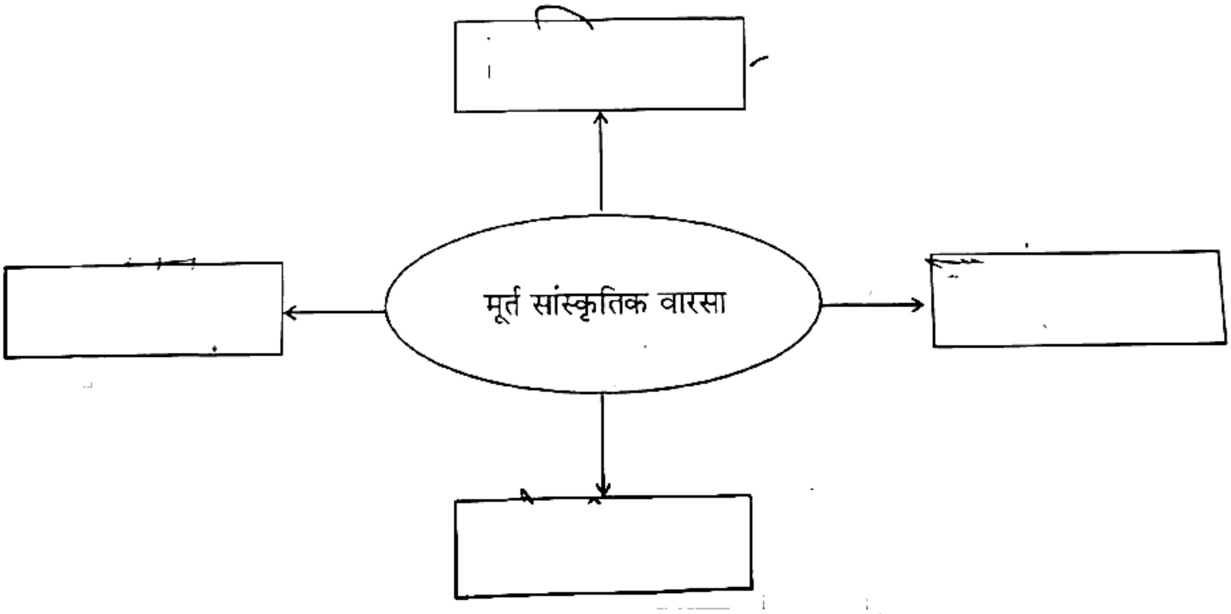

P.T.O.

https://www.maharashtrastudy.com

(ब) थोडक्यात टिपा लिहा (*कोणत्याही दोन*) :

(1) वंचितांचा इतिहास

(2) व्हॉल्टेअर

(3) लुव्र संग्रहालय

3. पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा (*कोणतेही दोन*) : 4

(1) आपण आपला नैसर्गिक आणि सांस्कृतिक वारसा जपला पाहिजे.

(2) वर्तमानपत्रांना इतिहास या विषयाची गरज पडते.

(3) खेळण्यांद्वारे इतिहासावर प्रकाश पडतो.

(4) बाळ ज. पंडित यांचे आकाशवाणीवरील क्रिकेटचे धावते समालोचन रंजक होत असे.

https://www.maharashtrastudy.com

4. दिलेल्या उताऱ्याचे वाचन करून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

सोहगौडा ताम्रपट : हा ताम्रपट सोहगौडा (जिल्हा गोरखपूर, उत्तरप्रदेश) येथे सापडला. हा ताम्रपट मौर्य काळातील असावा असे मानले जाते. ताम्रपटावरील कोरीव लेख ब्राह्मी लिपीत आहे. लेखाच्या सुरुवातीस जी चिन्हे आहेत त्यातील पारासहित असलेला वृक्ष तसेच पर्वत (एकावर एक असलेल्या तीन कमानी) ही चिन्हे प्राचीन आहत नाण्यांवरही आढळतात. चार खांबांवर उभे असलेले दुमजली इमारतीप्रमाणे दिसणारे चिन्ह कोठारघरांचे निदर्शक असावेत, असे अभ्यासकांचे मत आहे. या कोठारघरांमधील धान्य जपून वापरण्यात यावे, असा आदेश त्या लेखात दिलेला आहे. दुष्काळजन्य परिस्थितीचे निवारण करण्यासाठी काय काळजी घ्यावी, या संदर्भातील हा आदेश असावा, असे मानले जाते. https://www.maharashtrastudy.com

(1) सोहगौडा ताम्रपट कोठे सापडला ? 1

(2) सोहगौडा ताम्रपटावरील कोरीव लेख कोणत्या लिपीमध्ये लिहिलेला आहे ? 1

(3) सोहगौडा ताम्रपटाचे इतिहासाचे साधन म्हणून महत्त्व स्पष्ट करा. 2

P.T.O.

https://www.maharashtrastudy.com

5. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : 6

(1) उपयोजित इतिहासाचा वर्तमानकाळाशी कसा सहसंबंध असतो ?

(2) आकाशवाणीचा इतिहास लिहा.

(3) मैदानी खेळ व बैठे खेळ यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

(4) पर्यटन आणि आतिथ्यक्षेत्रात इतिहासाच्या विद्यार्थ्यांना कोणत्या व्यावसायिक सं

उपलब्ध आहेत ?

6. दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा : 7

(1) लोकशाहीचा गाभा म्हणजे ....

(अ) प्रौढ मताधिकार

(ब) सत्तेचे विकेंद्रीकरण

(क) राखीव जागांचे धोरण

(ड) न्यायालयीन निर्णय

https://www.maharashtrastudy.com

(2) स्वातंत्र्यपूर्व काळात ओडिशातील .... या आदिवासी जमातीने ब्रिटिशांविरोधात उठाव केला.

(अ) कोळी

(ब) गोंड

(क) भिल्ल

(ड) रामोशी

7. पुढील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा (कोणतेही दोन) : 4

(1) न्यायालयाच्या विविध विषयांवरील निर्णयातून भारतातील राजकीय प्रक्रिया परिपक्व होण्यास मदत झाली आहे.

(2) एखाद्या घटकराज्यात केव्हा व किती टप्प्यात निवडणुका घ्यायच्या हे राज्यसरकार ठरविते.

(3) ग्राहक चळवळ अस्तित्वात आली.

https://www.maharashtrastudy.com

8. (अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा (कोणतेही एक) : 2

(1) बहुपक्ष पद्धती

(2) जलक्रांती.

(ब) दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा (कोणतीही एक) : 2

(1) पुढील ओघतक्ता पूर्ण करा :

निवडणूक प्रक्रिया :

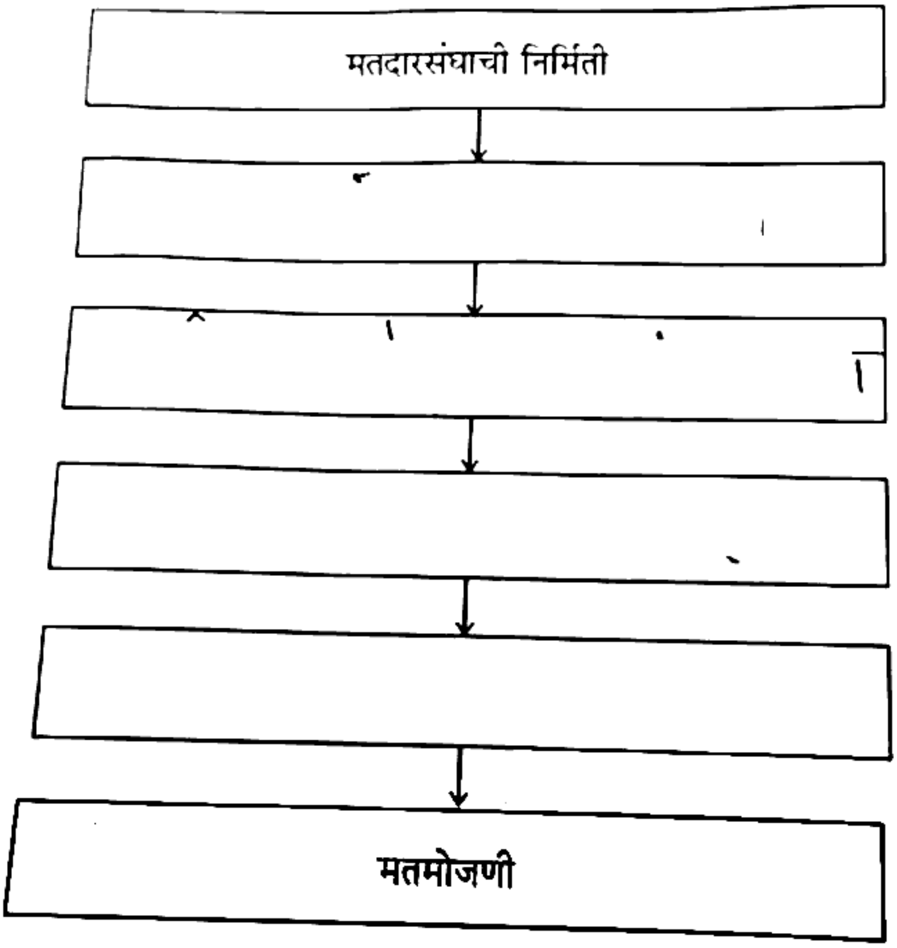

https://www.maharashtrastudy.com

(2) दिलेला आकृतिबंध पूर्ण करा :

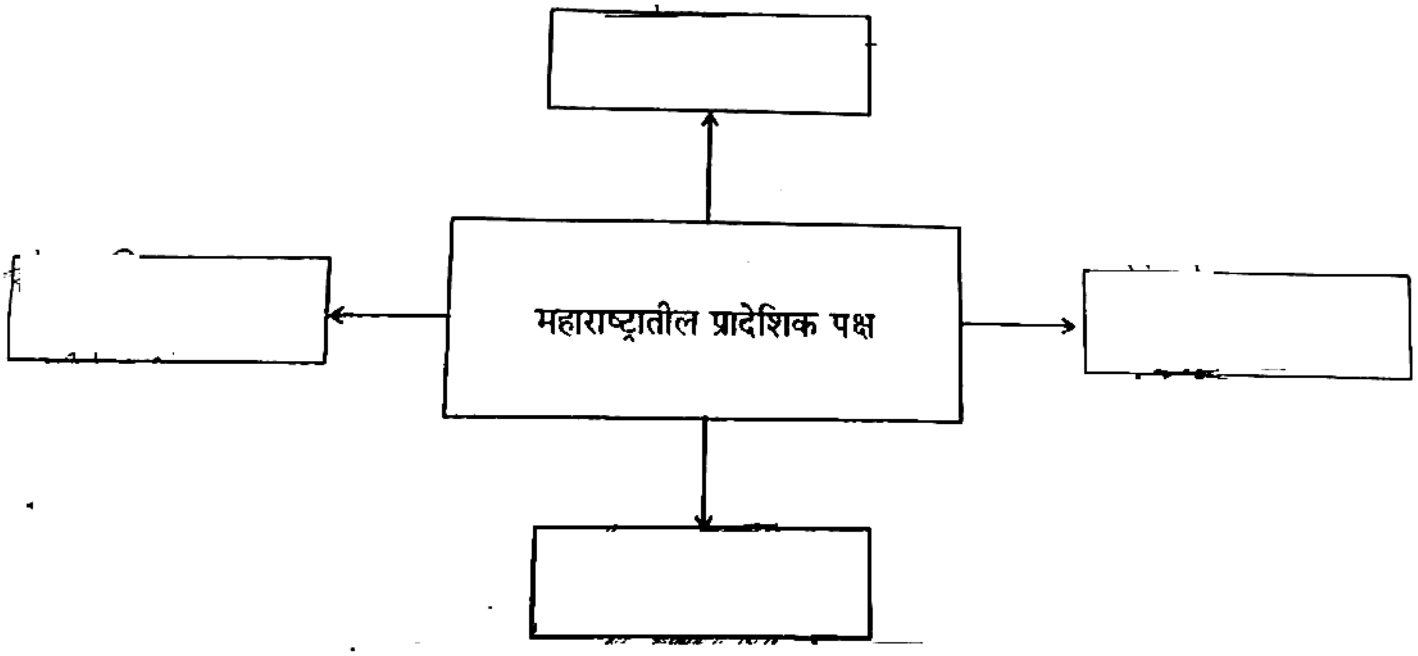

9. पुढील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणतेही एक) : 2

(1) न्यायालयाने दिलेल्या कोणकोणत्या निर्णयांमुळे महिलांच्या सन्मान व प्रतिष्ठेची जपणूक झालेली आहे ?

(2) चळवळीला खंबीर नेतृत्वाची गरज का असते ?

https://www.maharashtrastudy.com
Whatsapp @ 9300930012
Send your old paper & get 10/-
अपने पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,
Paytm or Google Pay से

https://www.maharashtrastudy.com